

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
 Pe un an 2 fl. (4 coroane).
 Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
 Pentru România 10 lei anual.
 Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu

Apare în fiecare Duminecă

INSEDATE
 se primesc în biroul administrațional (strada
 Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Crăciunul.

Pare-că ne facem mai buni, când auzim rostindu-se numele: *Crăciunul*.... Ne aducem aminte de zilele fericite, când stam cu inima palpitândă și cu ochii țintă spre fereastră, la care trebuiau să se ivească colindătorii. Adesea, florile ce le puneă înghețul nu lăsa ca să vedem afară. Auziam însă colindul frumos cu „florile-’s dalbe” și azi o împărăție nu ne-ar putea face atâta veselie, câtă simțiam în acele clipe. D’apoi când veniau craii cu steaua și Irod cu Vifleimul... Ni-se părea tot lucrul mai frumos decât chiar cel mai dulce basm. Noaptea adormiam târziu, tot sufletul ne era răscolit de o dumnezească simțire... Pe jos, prin odăe era plin de fân mirositor, în semn de aducere aminte, că Isus Christos, Mântuitorul s’a născut în iesle, ear’ cei cari ’i-s’au închinat întâiu, au fost niște păstori.

S’a născut în iesle și totuși o lume a mântuit.

Daruri ’i-au adus numai trei crai. Azi lumea întregă ’i-se închină.

Pentru-că ’i-a învățat pe oameni ce mii de ani nu făcuseră, li-a spus că izvorul fericirii omenești este *dragostea*, *dragostea* și *iertarea*. Li-a spus, ce și azi mulți nu vor să înțeleagă: că dela Dumnezeu toți oamenii sunt de o potrivă. Deosebirea se face numai în cele ce omul el însuși caută să se deosebească:

în răutate ori bunătațe. Bunurile pămân-tești au învățat să le primim ca deșertăciuni, dacă întâiu nu ne-am îmbogățit sufletul.

Se apropie însă două mii de ani, fără-ca oamenii toți să fi luat aminte toate învățăturile lui Isus. Ba cei mai mulți nesocotesc tocmai dragostea deaproapelui, pe care fiul lui Dumnezeu cu atâta sfințenie a propovăduit-o.

Numai așa s’a incubat între popoare ura neagră, patima oarbă și nemiloasă, încât și azi încă, după atâtea veacuri de răutate și rușine, oamenii se sfășie între dinșii aproape ca animalele.

O, și dacă aceste păcate ar fi numai între popoare! Dar’ nu! Sunt fii ai aceluiași neam, frați de același sânge, cari se dușmănesc și prigonesc. Cari dintre noi n’a suferit durerea trimisă dela frate? Cine n’a lăcrimat în adâncul sufletului seu vâzând răutate din partea acelora, dela cari bunătațe așteaptă, bunătațe și nemărginită dragoste?!

Anul întreg ni-se tot dă prilej să lovim în cei rei și atât de puține sunt știrile dela sate, în care bucurie ni-se vestește. De aceea, frați Români, cetitori ai foii noastre, când în sărbătoarea Crăciunului v’ați dat cu totul bucuriilor senine, gândiți-Vă că întotdeauna a-ți pute fi fericiți, dacă pururea a-ți urma marea învățătură al lui Isus: *dragoste către de-aproapele nostru și iertare*.

Ar perli atunci din satele noastre cearta, nu s’ar mai găsi nici slabi de ingeri, nici pîritori ai fraților sei ori chiar vînzători... Ci una am fi cu toții și tari, încât nimeni și nimic să nu învingă asupra noastră.

N’am mai avea atunci zile grele și triste, ci am duce o viață plăcută și lui Dumnezeu și oamenilor. Neamul nostru românesc n’ar mai fi atunci prigoniț și oropsit.

Puterea întregă ’și-ar putea-o cheltui mărind cinstea numelui de Român, ear’ nu ca azi: mistuindu o nu numai în luptă cu dușmanii, dar’ și în certurile dintre frați.

Bine e deci, să ne aducem cât mai des aminte de Christos și de învățăturile lui. Mulți se vor întări astfel. Pe alții îi va opri a merge pe căi greșite și tuturora un simț de înaltă mângăiere trebuie să le pătrundă în inimă, putend se sërbeze *Crăciunul*, sărbătoarea dragostei, care a îmblănzit pe oameni și a lăpădării de sine, fără de care nici-odată nu s’ar fi putut închea oamenii într’un neam și într’o lege. Ori dacă chiar s’ar închiega, traiu lung n’ar pute să aibă. Pentru-că viața e numai acolo unde e iubire, ear’ iubirea între oameni Christos a sădit-o.

De aceea binecuvântat să fie numele lui în veci!

Russu Șiriani.

FOIȚA.

Colinde de Crăciun.

Culese de Nicolau Giurgiu, învățător.

Pogorit-a pogorit
 Dumnezeu cu Petru sfânt
 Florile-’s d’albe,
 Pogorit-au toți să vază
 Ce fac domnii cu iobagii
 Și avuții cu săracii
 Florile-’s dalbe
 Luară se duseră
 Ajunse, vëzuseră
 Florile-’s dalbe
 În mijlocul satului
 La casa bogatului
 Florile-’s dalbe,
 Bună ziua domnilor
 Să trăiți voi cerșitori,
 Florile-’s dalbe,
 Gata-’i prânzul să-’l prânzim?
 Prânzu-’i gata, nu-’i de voi,

Că-’i de domni mari ca și noi,
 Florile-’s dalbe.
 Luară, se duseră,
 Ajunse, vëzuseră
 Florile-’s dalbe
 În capătul satului
 La casa săracului,
 Florile-’s dalbe.
 Bună ziua, muncitori,
 Să trăiți voi călători,
 Florile-’s dalbe
 Gata-’i prânzul să-’l prânzim?
 Prânzu-’i gata puțințel
 Nu ne-am ajunge cu el
 Florile-’s dalbe.
 Ori din sat ’l-om căpăta
 Ori din țirg ’l-om cumpăra
 Florile-’s dalbe.
 Dar’ prânziră cât avură
 Să le gate nu putură
 Florile-’s dalbe
 Luară, se duseră
 Ajunse, vëzuseră
 Florile-’s dalbe,

Printre vii printre câmpii
 Pe o cale cu făclii
 Florile-’s dalbe
 Dumnezeu din graiu grăia:
 Uite, Petre ’n stânga mea
 De vezi, Petre, ce-’i vedea
 Florile-’s dalbe.
 Doamne mult nu mă ținea
 Eu ce vëd mă inspăimîntez,
 Florile-’s dalbe,
 Vëd casa bogatului
 Din mijlocul satului
 Florile-’s dalbe,
 În mijlocul iadului
 Cum s’aprinde și cum arde
 Florile-’s dalbe,
 Și bălauri suffă ’n foc
 Hărăpii nu-’și află loc,
 Florile-’s dalbe.
 Luară se duseră,
 Ajunse, vëzuseră
 Florile-’s dalbe,
 Frintre vii, printre câmpii
 Pe o cale cu făclii,

Cătră cetitori.

Ca foaia să se poată trimite cu înlesnire chiar dela începutul Anului-Nou ce se apropie, rugăm pe abonenții nostri ca să înceapă chiar de pe acum trimiterea prețului de abonament:

2 fl. pe anul întreg

1 fl. pe jumătate an.

Pe mai puțin ca jumătate an nu se primesc abonamente.

Rugăm trimiterea abonamentelor chiar de pe acum mai ales din cauză, că în luna Ianuarie vin deodată așa de multe mandate, încât cu toate-că lucrează câte patru inși, nu birue a le trece în carte și astfel și expediția foii adesea abia se poate face la două săptămâni după primirea abonamentului.

Abonenții vechi să lipească la mandat fășia veche, ear' cei noi sunt rugați să-și scrie adresa curat, să se poată ceti și întreagă, ca să nu fie încurcături cu posta.

Administrația
„FOII POPORULUI“.

Jidovii puși la locul lor.

„Revista Orăștiei“ ne aduce în cel mai nou număr al seu, o nouă veste bună despre pornirea ce acolo s'a ivit contra Jidanilor. Prinderea cu chila mică a jupânului Schull, de care am făcut pomenire în numărul trecut, a deschis mai bine ochii creștinilor Români, Sași și Unguri din oraș, și i-a făcut mai băgători de seamă când e vorbă de tirgueli ori arenzi, unde se arată și Jidani ca îmbietori. Sarea pe care o vindea Jidanul se

va da, negreșit, pe viitor unui negustor creștin.

Că așa va fi arată și faptul luării vămii orașului Orăștie din mâinile jidovești și punerea ei în mâni creștine și încă în ale unui Român. Se publicase licitație de arândare a vămii și numai vechii Jidani se îmbiaseră să o iee. Într'aceea vine înainte întâmplarea cu Schull, și Românii poftesc pe un domn român din Brașov să se imbie și d-sa a lua vama în arândă. Dinsul a primit. Eată anume ce scrie despre asta „Revista Orăștiei“:

În urma ofertului făcut ceva mai târziu de dl Vasile Bidu din Brașov, reprezentanța orașenească a orașului nostru a hotărât, ca licitația ce se făcuse mai înainte, să se facă de nou, anume Luni în 23 Dec. n. în săptămâna asta. La noua licitație arândă vămii pieții s'a urcat cu 700 fl. la an, adecă la suma de 6500 fl., ear' cea a tirgului de vite a scăzut cu 217 fl. dela 2368 la 2151 fl. *Amendoué arênzile ce până aci erau în mâna Fidanilor Neumann și Comp., au rămas de astă-dată în mâna dlui V. Bidu, Român din Brașov“.*

Așa trebuie făcut peste tot locul! Unde numai se poate, arênzile să fie luate din mâinile negustorilor jidani și date la creștini de-ai nostri!

Legea comunală.

(Urmare și fine.)

§. 152. Dacă proprietarii vre-unei puste voesc să o prefacă pe aceasta în comună de sine stătătoare, sunt datori să dovedească:

a) că această prefacere o cere acea parte a proprietarilor pusteii, care plătește laolaltă mai mult de jumătate din întreagă darea directă a pusteii cătră stat;

b) că pe teritorul ce e a se prefaca, locuiesc statornic cel puțin 50 familii și că între aceste se află atâția locuitori cari să aibă casă sau pământ ca proprietate, cari să-și câștige dreptul de alegători după darea plătită după aceste, și cari nu pot fără voia proprie să fie depărtați de pe pustă — încât să întreacă cel puțin de 3 ori numărul membrilor ce ar fi a se alege în corpul reprezentativ (comitetul comunal) după numărul sufletelor;

c) că sunt în număr îndestulitor acei locuitori statornici, cari să fie vrednici în înțelesul legii pentru slujbele din primărie, afară de aceea de notar;

d) că s'a purtat grije de clădirea unei case comunale și a unei școale populare, care să răspundă cerințelor legii;

e) că locuitorii și proprietarii pusteii vor fi și materialicește în stare, fără de îngreunarea peste măsură a singuraticilor, să poarte greutățile cerute lor în urma schimbării și că vor fi în stare a împlini toate acele, ce trebuie să le îplinească o comună;

f) că comuna, dela care s'a desfăcut pusta, va fi și după aceea în stare ca comună mică sau mare să-și îplinească datorințele sale.

§. 153. Dacă proprietarii mai multor puste sau teritorii economice deosebite voiesc să alcătuească o comună, afară de cerințele înșirate în §-ul de mai înainte, sunt datori să mai dovedească:

a) că pusteile ori teritoriile economice ce vreau a se întocmi în comună, formează un teritoriu înlăntuit;

b) că cei-ce locuiesc pe teritorul acelorora vor fi mai aproape de noua casă comunală și școală populară, și că pot ajunge la aceste mai ușor, decât în comuna, la care au aparținut până acum.

§. 154. Prescrisele §§-lor 152 și 153 sunt de a se aplica și atunci, când se plănuiește prefacerea în comună nouă de sine stătătoare prin împreunarea de posesiuni ce se țin de hotarul unei sau al mai multor comune și sunt în legătură, sau prin alăturarea la oare-care pustă.

§. 155. Dacă vre-un proprietar ar dori să-și împreune vre-o parte de avere, ce se ține de hotarul fie unei comune sau unei puste, la vre-un alt hotar, ce stă în legătură cu aceea, asupra cererii hotărăște vicișpanul ascultând comunele interesate și luând în socotință hotărârile §§-lor 152 și 153.

În contra hotărârii lui se poate apela la comitetul comitatului și de aci la ministrul de interne.

§. 156. Când se alătură în privința administrativă teritorul vre-unei puste la teritorul vre-unei comune învecinate, dacă această comună are avere comunală sau dacă are datorii și se ivește întrebarea, că împăr-

Florile-'s dalbe
Dumnezeu din graiu grăia:
Uite, Petre 'n dreapta mea
De vezi, Petre, ce-'i vedea
Florile-'s dalbe,
Doamne mult de m'ai ținea
Eu ce vîd mă minunez,
Florile-'s dalbe,
Vîd casa săracului
Din capătul satului
În mijlocul raiului,
Florile-'s dalbe,
Din lăuntru-'i aurită
Din afară-'i argintită,
Florile-'s dalbe.

Altă colindă.

Colo jos Doamne 'n jos
Pe luncile lui Hristos
Paște boul și calul
Grăi maica Domnului
Grăi cuvînt calului:
Stai tu cal la 'ntimpinat

Eu în ieslea ta să nasc
Noul Isus Împărat
Calul rău n'a ascultat
Și maica l-a blăstemat:
Fire-ai tu cal blăstemat
De mine, de Dumnezeu
Mai tare de fiul meu
Ca tu să știi să nu mai ai
Numa 'n ziua de Ispas
Și atunci num'un cîș
Grăi maica Domnului
Grăi cuvînt boului:
Stai tu bou la rumegat
Eu în ieslea ta să nasc
Noul Isus împărat.
Boul bine-a ascultat
Lângă iesle s'a culcat
Eslea 'n coarne-a răzimat
Și-a suflat de-a ajutat
A aborit de-a încălzit,
Grăi maica Domnului
Grăi cuvînt boului:
Fire-ați voi boi alduiți
De mine de Dumnezeu

Mai tare de fiul meu
Și eară voi să știi s'aveți
În toate primăverile
Pe zi cu trei mîncărele
Răsturnând negre brăsdole
Și sîmînînd grâu frumos
Voi grăpîndu-'l bucuros
Și din jertfa tatălui
Din cununa anului.

Altă colindă.

culeasă de Em. Suciu.
Cerule de stele 'nflorit
Este azi împodobit
Între care se arată
Steaua de mult așteptată,
Steaua, care ne vestește,
Că Isus se naște 'n iesle,
În iesle dobitocești,
În cântece îngerești,
Din Fecioară Prea curată
De îngeri încungiurată.

tăși-se-va și cu cât la venitul averii comunale, sau că îndatorată e și cu cât a contribui la datoria de până acum? — se va face prin mijlocirea comitatului mai întâiu încercare pentru o invoală prietenească și dacă aceasta nu izbutește, treaba trece la judecătoria comunei.

§. 157. Dacă orașul cu magistrat regulat voește să se preschimbe în comună mare, comuna mare în comună mică, sau dacă vre-o comună oare-care, voește să se alătore la vre-o altă comună învecinată sau vre-o comună voește să se alătore ca pustă la oare-care comună în privința administrativă, în sfârșit dacă două sau mai multe comune mici învecinate voesc să se împreune în o comună, — cei-ce cer aceasta sunt îndatorați a-și așterne rugărilor lor în chipul descris în §. 151 și au datorința să dovedească, că această împreunare o dorește acea parte a locuitorilor și proprietarilor comunali, cari plătesc mai mult decât jumătate din întreaga darea directă de stat a comunei și că din cauza lipsei de puteri îndestulitoare spirituale și materiale, nu sunt în stare să îplinească acele datorințe, pe cari li le-a cerut comuna ca atare până acum.

§. 158. Prefacerea orașului cu magistrat regulat în comună mare, a comunei mari în comună mică, precum și încetarea comunei mici și alăturarea ei administrativă la oare-care comună învecinată ministrul de interne o poate rîndui și dela sine, cerînd sfatul comitatului, ori și contra voinței lui.

a) dacă comunele nu-și împlinesc datorințele împreunate cu starea lor de până acum și aceste nu le împlinesc nici după provocare oficială de trei ori, adresată în vreme de un pătrar de an;

b) dacă perd acele cerințe spirituale sau materiale, de care e legată ființa lor de până acum; în sfârșit

c) dacă se dovedește, că numai prin o aruncare de dare comună, ce trece cu mult peste aceea din comunele vecine, sînt în stare a corăspunde datorințelor lor.

§. 159. În felul unirii comunelor, e a se face încercare de invoală în ceea-ce privește unirea averii acelor, ceea-ce dacă nu izbutește, aceea e de a se manipula deosebit.

§. 160. Repășirea vre-unei comune mici din cercul notarial al comunelor mici, ce formează un cerc notarial și alăturarea ei la un alt cerc notarial, la cererea proprie

și dând ascultare celorlalte comune interesate, o poate îngădui comitatul:

a) dacă aceasta e pe deajuns întemeiată prin împregiurările locale și se poate face fără paguba administrațiunii publice;

b) dacă celelalte comune aparținătoare cercului notarial nu-și perd prin aceasta puțința de a împlini și mai departe datorințele lor;

c) dacă cererilor respectivului notar cercual s'a făcut deajuns prin o invoală, sau prin hotărîre oficială.

În acel cas însă, dacă între comune nu s'a ajuns la vre-o hotărîre prin invoală în privința alăturării, sau dacă în contra alăturării sînt pedeci administrative, chipul alipirii îl statorește din oficiu comitatul în contra hotărîrii căruia se poate apela la ministrul de interne.

§. 161. Dacă oare-care comună nu se poate nici decât alipi pentru împlinirea datorințelor sale comunale cu altă comună sau comune mici, din pricina stării sale deosebite sau din cauza greutăților de comunicațiune, atunci alipirea aceleia la vre-o comună mare din apropiere, o poate îngădui comitatul.

§. 162. Împreunarea cerută de împregiurări administrative a unor două comune clădite împreună, o poate hotărî ministrul de interne la cererea spriginită de comitat, a reprezentanței uneia sau alteia dintre acele.

§. 163. Unirea unor două comune împreună clădite ce zac pe teritoriul unor două comitate se poate întempla numai după încorporarea unei comune la teritoriul comitatului celuilalt.

§. 164. Valoarea §§-lor 5—17 a acestei legi, se întinde asupra capitalei și a celorlalte orașe investite cu drept de jurisdicțiune.

§. 165. Acele orașe cu drept jurisdicțional, cari în urma articolului de lege XX din 1876 s'au transformat în orașe cu magistrat regulat și și-au păstrat această calitate, precum și cele 7 orașe regești libere de pe teritoriul fostului fond regiu, stau sub inspecțiunea nemijlocită a ministrului de interne.

§. 166. Cu intrarea în valoare a acestei legi își perd valoarea articolii XVIII. din 1871, V. din 1876 și XXXV. din 1875.

§. 176. Cu ducerea în deplinire a acestei legi se însărcinează ministrul de interne.

Alegeri întregitoare la Băița.

Din comitatul Hunedoarei ne sosesc tot mai des știri menite a ne face bucurie. „Revista Oraștiev“ cu multă grijă își ține privirile ațintite asupra întregului comitat, însemnând cu sîrguință tot ce se întemplă de interes pentru românism, — ne face plăcerea a ne aduce aceste vești.

Eată cea mai nouă și frumoasă. O dăm și noi precum o aflăm în „Revista“:

„La alegerile pentru congregație, făcute în cercul Băiței, fusese ales și dl L. Perian, primarul opidului Băița. Cum D-sa însă a reușit a fi înscris în lista viriliștilor, ca fiind cu avere frumoasă, a renunțat la postul de membru ales.

„Luni în 23 Dec. n. în săptemîna aceasta, s'a făcut alegerea întregitoare pentru un membru în locul dlui L. Perian.

„Ca și la alegerea din rîndul trecut, și de ast-ădată alegătorii Români au avut o ținută, care le face mare cinste!

„Candidatul străin K. Bregner, slujbaş la pretură, pe lângă toate efortările, n'a întrunit decât 23 voturi, ear' candidatul român, dl Dr. Ioan Rădu, a primit 184 voturi și a fost proclamat ales!

„Atât alegătorii cât și conducătorii lor, preoți, învățători și inteligenți, și-au făcut datoria cu sumpătate!

„S'au văzut și primari chiar, cari n'au voit să voteze cu candidatul oficios.

„Onoare lor!“

Ne bucurăm și noi, și felicităm pe Românii din cercul Băiței pentru isbânda lor, în aceeași vreme însă atragem de nou luarea aminte a alegătorilor din cercurile Petroșeni, Dobra și Ilia, unde alegerile au fost peste tot nimicite, ca să fie bărbați și dinșii la alegerile nouă ce se vor face în acele cercuri, pentru congregația comitatului!

Să putem auzi și despre dinșii de nou aceleași cuvinte bune, că brav s'au purtat!

Și noi, ca să îl vedem
Ne-am dus pîn' la Vîfleim
După steaua cari ne-a spus
Că se naște azi Isus.
Și-am văzut cum se coboară,
Ângeri cu cerești odoare
Dela tatăl cel ceresc
În sălaș dobitoceac.
Unde-a fost minune mare
Că s'a născut un craiu tare
Craiu tare nebîruit,
De proroci vechi prorocit.
Păstorii au auzit,
Turmele le-au părăsit
Și-au venit de s'au închinat
Pruncului sfânt înfășat
Pruncului sfânt și frumos
Mesiei cap luminos,
Și noi toți acum venim,
Nașterea de v'o vestim,
V'o vestim cu bucurie,
Domnul cu noi toți să fie.

Colinde din Săcădate.

Culese de T. Bucur și I. Pric, juni.

Cîntate de juni în seara de ajunul
Crăciunului.

Unde nu sînt băieți sau fetițe la casă, sau
la văduvi se cîntă următoarea colindă:

Azi e seara de ajun
Măne-î ziua de Crăciun
Cînd D-zeu s'a născut
Și pămîntul l-a făcut
Sus cerul l-a ridicat
Patru stîlpi l-au răzimat
Patru stîlpi tot de argint
Mai frumos l-au podobit
Tot cu stele mărunțele
Mai presus cu mai mărele
Soarele cu razele
Luna cu luminile
Întăia rază ce răsăea
Sus la vîrful munților
La crucile brazilor
A doua rază ce răsăea
Jos la șes la holde verzi

A treia rază ce răsăea
În casă la acest om bun,
Om bun să te veselești
Pe noi să ne dăruiești
Cu-un colac de grâu curat
Cu vin roșu strecurat
Cu un florin nenumărat
Cu doi galbeni românești
Gazdă să te veselești
Și de-acu pînă 'n vecie
D-voastre bucurie
Și nouă de veselie

Unde sînt fetițe la casă se cîntă următoarele colinde:

Sub cel verde trandafir
Viță verde trandafir
Este-un leagăn de mătăasă
Viță verde trandafir
Dar' în leagăn cine șede
Viță verde trandafir
Da-î Măriuța d'ochiți negri
Viță verde trandafir

Lupta în comitate.

Epistolă deschisă

cătră

Alegătorii români din Șiria.

Stimați alegători!

M'ați ales reprezentant al d-voastre în comitetul comitatens. Vă mulțumesc pentru încrederea cu care m'ați onorat!

Am să vă fac însă cunoscut, că mandatul, care 'mi-ați dat, 'l-au nimicit deținătorii puterii în comitat.

Și aceasta este cauza, că în congregațiunea trecută eu n'am putut să vă reprezintez și să exercez, ca mandatar al d-voastre, dreptul constituțional asigurat prin lege.

Nimicirea alegerii mele nu este singură; sînt nu mai puțin, ca douăzeci-și-trei de alegeri, tot de ale membrilor români, parte nimicite, parte zădărnice.

D-voastră, stimați alegători, veți înțelege rostul acestei proceduri, și nu mă îndoiesc, că conștiința de dreptul, ce-'l aveți, ca alegători, veți urma și în viitor după cea mai bună convingere, nelăsându-vă nici ademiniți, nici înfricați în folosirea celui mai sfânt drept constituțional, a dreptului de alegere!

Primiți asigurarea deosebitei stime ce vă păstrez!

Arad, 26 Decembrie n. 1895,

V. Mangra.

Epistolă deschisă

cătră

d-nul Marcu D. Păscuț,

archidiacon gr.-cat.

din Șiria.

Ne-a supărat mult ținuta d-tale dela 7 Noembrie st. n. 1895, cu ocaziunea alegerii membrilor pentru municipiul com. Arad, speram că te vei îndrepta, reverendissime!

Așa vedem însă, că în loc să zici un „mea culpa“, mergi tot mai oblu spre păcat.

Dacă n'a perit încă locul bunului simț din inima d-tale, răspunde la întrebările ce urmează, din cari, fără a mai reclama scuzele lui „Petru Văduvoi“ (vezi „Foia Poporului“ Nr. 50) lumea română va ști aprepia ținuta d-tale. Așa:

a) este adevărat, că d-ta, reverendissime, ai subscris protestul contra alegerii membrilor

congregațiunii, efectuată în Șiria la 7 Noembrie st. n. a. c. sau ba? și dacă da cu ce scop?

b) adevărat e, că d-ta ai condus o deputațiune la prefectul comitatului, cerând în numele Românilor din acest cerc ca Csukai Gyula, cea mai odioasă persoană, să fie spri-ginită pentru postul de protopretor al cercului Șiria sau ba?

c) cine te-a plenipotențiat, ca în numele Românilor din acest cerc să faci aceasta? Atunci când comitetul acestui cerc nu are știre despre pașii întreprinși de un năimit, cu un trecut foarte nebulos în cele ale politice.

Crezi, părinte protopoape, că prin astfel de ținută îți vei asigura mai mare ajutor dela guvern, care fiind poate nemulțumit cu rezultatul, va reduce suma la „30 de arginți“, crezi că prin astfel de ținută vei putea obține mai ușor stipendiul „Bibics“?

Mai mulți alegători ai cercului Șiria.

Prigonirea tinerimii.

Cu privire la prigonirea pe care trebuie să o supoarte tinerimea noastră de pe la școalele înalte, primim din Pesta următoarele:

Azi, în 30 Decembrie n., s'a făcut la mandatul ministrului de interne o anchetă polițienească în localul societății „Petru Maior“. Scopul anchetei conduse de consilierul polițial Viola, a fost aducerea la cunoștința societății, că prin ordinul ministerial dela 29 Decembrie n. activitatea societății este suspendată, pe cuvânt, că în sinul ei se face politică; în același timp se așteaptă acest motiv (?) este adevărat și mai ales dovedit.

În decursul cercetării s'a aflat, că ministrul a confundat întrunirile săptămânale în afară de societate, cu ședințele tot săptămânale ale societății.

Fasiunile celor ascultați mai întâiu: ale domnilor Tit Mălaiu, student în drept; Valeriu Tanco, student în medicină și Ioan Dolean, student în drept, 'l-au lămurit pe exmisul polițial, că conferența din vorbă, cea ținută de dl I. Dolean despre „Lupta națională“ etc., pe care se bazează ordinul ministrului, a avut loc într'un restaurant și n'a fost absolut nici într'o legătură cu „societatea“ și nici n'a fost efluxul activității ei.

Fasiunile dlor Dr. Florian Muntean, președintele societății și Victor Branisce,

secretar, au dat deslușiri asupra activității pur literare și culturale ale societății, declarând că nimic incompatibil cu scopul societății marcat în statute, n'a fost tratat în sinul ei.

La urmă exmisul polițial a cerut procesele verbale ale ședințelor, pe care le-a luat apoi cu sine în schimbul unui revers, pe care presidentul 'l-a pretins insistent și energic.

Ce o mai fi vom vedea și voiu raporta îndată.

CRONICĂ.

Prigoniri. Din Doștat (lângă Ocna-Sibiului) ni-se scrie, că gendarmii au pîrit pe niște Români la judecătoria, pentru-că ar fi vorbit în birt că „la vară vine Lucaciu cu Muscalii și face tocană“ din Unguri. Gligor Avram, David Sonea, G. Păucean, Ilie Crăciun, V. Blăguț și N. David au și fost chemați la judecătoria din Ocna. Se vede, că gendarmii de acolo n'au altă treabă decât să pîrască pe Români!

Legile nouă. Din Frata-de-Câmpie ni-se scrie, că Hentes Lajos, matriculant, nu a primit înștiințarea de căsătorie a mirilor Vasile Armancu și Maria Cănaei, fiindcă acestia nu au mers schimbați ca de sărbătoare la matriculant. Rău a făcut dl Hentes!

— D'asemeni ni-se scrie, că matriculantul Rakolcsy Sandor din Cățelul-Romănesc face și el șicane tinerilor. Astfel a făcut părechilor Marcu Moldovan cu Floarea Contras și Ioan Brisean cu Floarea Sferbea.

— Ear' din Șasa-Vinția ni-se scrie ce nu voim să credem: că un fruntaș d'acolo 'și-ar fi dat fata unui fecior, fără să o mai cunune. Ar fi o rușine nespūsă.

„Colindele Crăciunului“, întocmite pentru școlarii cari umblă a colinda la Crăciun cu steaua, de Nicolae Stefu în Arad. Aceasta este o broșurică scoasă de curînd de sub tipar, ce conține cântecul frumos al Iroziilor, colinda obișnuită în toate părțile locuite de Români. Recomandăm învățătorilor această broșurică de a o procura pe seama băieților colindători. Ea costă 10 cr. și se poate procura dela tipografia diecesană din Arad.

Și sede și chindesește
Viță verde trandafir,
Cămașe tătăne-seu
Viță verde trandafir,
Gulerul frăține-seu
Viță verde trandafir,
Și năframă vėru-seu
Viță verde trandafir,
Fii, Măriuță, draga badei
Viță verde trandafir,
Fă-'mi și mie-un gulerel
Viță verde trandafir
Că eu ție că-'ți voiu da
Viță verde trandafir,
Nouă cară cu povară
Viță verde trandafir,
Și opt buți cu bani mēruți
Viță verde trandafir,
Că de-aceia sînt mai mulți
Viță verde trandafir,
Fii, Măriuță sănătoasă
Viță verde trandafir,
Cum ești d'albă și frumoasă
Viță verde trandafir,

Să dai husoși bucuroasă
Viță verde trandafir.

Altă colinda.

Pleacă-mi Ana prin grădină
Cunună de Vinețele,
Prin grădină la fântână
Cunună de Vinețele,
Cu cismele tropoind
Cunună de Vinețele,
Cu cerceii sbărnaînd
Cunună de Vinețele,
Cu rochița vėnt trăgēnd
Cunună de Vinețele,
Māneci largi boare făcēnd
Cunună de Vinețele,
Cu mānile ca rujile
Cunună de Vinețele,
Cu botele ca florile
Cunună de Vinețele,
La fântānă 'mi-a sosit
Cunună de Vinețele,
Apă 'n bote 'și-a luat

Cunună de Vinețele,
Și 'n botițe și 'n vedriță
Cunună de Vinețele,
Și 'napoi s'a înturnat
Cunună de Vinețele,
Cu trei jūni s'a 'ntimpinat
Cunună de Vinețele,
Cu trei jūni ca trei pāuni
Cunună de Vinețele,
Unu-'i cerū mār din sîn
Cunună de Vinețele,
Altu-'i cerū inelușul
Cunună de Vinețele,
Unu-'i cerū cununița
Cunună de Vinețele,
Cel-ce-a cerut mār din sîn
Cunună de Vinețele,
Putrezi-s'ar ca dînsul
Cunună de Vinețele
Ca dînsul ca mēr din sîn
Cunună de Vinețele,
Cel-ce-a cerut inelul
Cunună de Vinețele,
Petrece-s'ar prin dînsul

Însoțirea industrișilor români din Sibiu. După-cum aflăm direcțiunea însoțirii a închiriat local pentru deschiderea boltei de consum în strada Cisnădiei, în casa universității săsești Nr. 27. Prăvălia se va deschide în 1—6 Ianuarie st. v. Industriașii noștri vor împlini o dorință de mult așteptată putând servi publicul cu cei mai varii articoli de consum. Din parte-ne putem să le profetim reușitul cel mai frumos, dacă se vor nizi a servi publicul după așteptările aceleia. De altă parte credem, că numărul membrilor din zi în zi se va spori. Vremea a fost sosită pentru această salutară întreprindere.

*

O apărare. Mai mulți țerani din Berzova (com. Arad), ne trimit o lungă epistolă, în care apără pe învățătorul lor Vaselian Popovici, care fusese învinuit, că nu s'ar purta bine, ca un Român adevărat. Țeranii ne declară, că ei sunt mulțumiți cu dl învățător cărui 'i-s'a făcut nedreptate, punându-'i-se în cărcă câte lucruri rele toate. Luăm act cu plăcere de declarația țeranilor și dorim ca prin satele românești să nici nu se găsească învățători răi.

— Dl P. Dumitreanu, proprietar în Șard, ne scrie privitor la niște șire publicate contra primarului de acolo, că Andreiu Lucaciu este un Român de treabă, e deja de 8 ani primar și în totdeauna s'a purtat spre mulțumirea sătenilor. La alegeri d'asemeni a avut o purtare, care 'i-a adus laudele consătenilor sei. Luăm act cu plăcere și dorim ca buna înțelegere între primar și săteni să nici nu fie stricată de nimeni. Noi din parte-ne ne bucurăm când auzim de bine.

*

Intimpinări. Dl C. Munteanu, învățător gr.-cat. în Abrud, ne trimite o lungă întimpinare pentru a se desvinovați de cele scrise despre d-sa în nr. 42 al foii noastre. Zice că dl I. Bara 'l-a învinovățit fiindcă are năcaz pe d-sa, că dela școala d-sale numai un copil s'a dus la cea de stat, că părinții, ear' nu dînsul poartă vina dacă se duc copii români la școală ungurească. Termină spunând, că în totdeauna a căutat să-'și facă datoria și nici în viitor nu se va da unealtă celor cari dușmănesc școala română, ei va apăra-o din toate puterile sale.

— Ni-se scriu din Lalasițiu următoarele: În prețuita foaia d-voastre nr. 49 s'a dat un articol cu numirea de „Rătăciții“, unde de-

faimă și scandalizează pe învățătorul nostru Stefan Mihailoviciu și pe comerciantul nostru român Teodor Gherba zicând, că ambii domni au luat parte activă la alegerea de ablegat diatal în Făget, pentru care păcat s'au însemnat pe răvașul suferințelor românești. Subscrișii locuitori ai comunei Lalasițiu totodată și membri în comitetul parochial ne declarăm, că sus numiții domni nu au luat parte activă la alegerea de ablegat în Făget, pentru-că noi îi cunoaștem prea bine pe acești domni că sînt Români bunii la alegerea de membri comitatens, s'au purtat bine, în tot local numai unde e vorba de a ajuta poporul român învățătorul nostru e la locul seu, ear' purtarea morală atât a învățătorului, cât și a comerciantului nostru atât în comună cât și afară de comună e laudabilă. Într'adevăr că numiții domni au fost în Făget în ziua alegerii, dar' în cause private, și anume: învățătorul în cause familiare.

Cu profundă stimă:

Aron Blagoie, membru în comitet. parochial; *Ioan Maleș*, membru în comitet parochial; *Aron Grosescu*, membru în comit. parochial; *Stefan Vera*, membru în comit. parochial; *George Maleș*, membru în sinod; *Milentic Hănciță*, membru în com. par.; *Milentic Ciucuriță*, membru în comitet. parochial.

*

Un răspuns. Dl I. Petrașeu, preot în Cunța, referitor la cele scrise d spre dînsul în foaia noastră, răspunde că D-sa nu e acolo și învățător, ci a început prelegerea la 1 Septembrie numai ca să nu se primejduască școala; învățător este dl P. Moga. Acusă apoi pe dl I. Oprean că ar fi uneltit pela inspectorul școlar și ar fi cerut școală de stat.

*

Judecata poporului. Cetim în „Dreptatea“: În comuna Kecskés poporul 'și-a făcut însuși judecata contra notarului lor, care se purtase nedrept față de ei. Notarului îi sta în interes, ca drumul vicinal între Kecskés și Létke să fie adus în bune condițiuni de comunicațiune; a poruncit deci oamenilor să facă drumul, ceea-ce după multe codiri și protestări s'a și făcut, dar' așa, că mulți înși în loc de cele 4 zile obligate au făcut robotă comitatensă de câte 10—14 zile. Când drumul a fost gata, notarul li-a adus la cunoștință, că celor cari au făcut mai mult decât zilele obligate nu li-se va computa nimic avans pentru anii următori și nici despăgubire nu vor primi. Poporul apoi 'și-a răsbunat contra acestei nedreptăți așa, că a dat foc casei notarului, care a și ars de tot.

*

„Cartea dragostei“ este titlul unui volum scos de publicistul din București Radu D. Rosetti. În acest volum, care cuprinde peste 600 pagini, sînt cele mai frumoase poezii de dragoste ale tuturor poezilor români, cari au scris în anii dela 1740 până în zilele noastre. Volumul pentru sărbători poate fi cel mai plăcut dar celor cari iubesc literatura română. Volumul a apărut în librăria C. Müller, București. Prețul 3 lei 50 bani (1 fl. 80 cr.)

Petrecere. Tiuerimea română gr.-or. din comuna Huerdorf va da o petrecere a doua zi de Crăciun.

*

Căsătorie. Ni se anunță din Bodola căsătoria dlui Ioan Purece, cu domnișoara Maria Manole.

*

Creștini bunii. Ni-se scrie: În comuna noastră parochială din Tecșești, au dăruit vrednicii și bunii creștini George Cioara, cantor și Nicolae Tecșia, epitrop un patrafir în preț de 6 fl. v. a. și dl Iacob Petric, paroch și Moise Petric, fostul primar un patrafir și un brău în preț de 5 fl. 50 cr., ear' la repararea ușii bisericii au dăruit bunul și creștinul Petru Petric o scândură de brad în preț de 70 cr., ear' la lucrător au plătit Nicolae Tecșia 10 cr., Amos Petric 20 cr., Ioan Petric 10 cr., Zaharia Tecșia 10 cr., Stefan Tecșia 10 cr., ear' mîncare și bentură au dat dl Iacob Petric, preot, pentru cari afaceri de bine întreg poporul le aducem calde mulțumiri, totodată fie lăudați bravii și bunii noștri creștini, pentru evlavioasele lor daruri. Tecșești, în 30 Octombrie 1895. *George Cioara*, învățător gr.-or.

— Ni-se scrie, că Maria Făgărășian a lui Ioan (bordeiu) a cinstit pentru înfrumșetarea bisericii gr.-cat. de nou edificată din Cenade două fețe de masă.

— Din Cassova primim următoarele: Biserica noastră a primit în decursul anului următoarele donațiuni și adevă: Ioan Văsilesculea a donat un rînd de veștminte ceremoniale în preț de 45 fl., Iosif Bublea o candelă în preț de 12 fl., Ioan Tufescu o cădelniță în preț de 10 fl., Ioan Măstăcănean două sfeșnice în preț de 5 fl. 50 cr. Pentru cari fapte creștinești primească evlavioșii donatori cele mai călduroase mulțumite. *Comitetul parochial*.

— Credincioși și vrednici fi ai bisericii gr.-or. din Rădulești și Stregoeana, Gează La-

Cunună de Vinețele,
Prin dînsul ca degetul
Cunună de Vinețele,
Cel-ce-a cerut cununa
Cunună de Vinețele
Cununa-s'ar cu dînsa
Cunună de Vinețele,
Cu dînsa, cu d-sa
Cunună de Vinețele,
Fii tu Ană sănătoasă
Cunună de Vinețele,
Cum ești dalbă și frumoasă
Cunună de Vinețele,
Să dai husoși bucuroasă
Cunună de Vinețele.

Altă colindă.

Vin ficiori de mari boeri
De pe Veta de 'mi-o cer
Ceru-'mi oi și ceru-'mi boi,
Ceru-'mi mii de miorele
Și cincizeci de berbeci
Și pe murgul bun din grajd

Părinții rău s'au intristat
Veta rupse a grăi:
„Nu gândiți părinți nimic
Da îmi dați voi cheile
Să-'mi descuiu lădițele
Să-'mi aleg rochițele
Dintr'o mie o rochie
Și din nouă cea mai nouă
Că mâne-'i Duminecă.
Eu frumos m'oi podobi
Și la horă voi ieși
Nu m'oi pune lângă el,
Ci m'oi pune diript el
Unde el când va vedea
Statu-'mi 'nalt și fața-'mi dalbă
Uite-'mi oi și uite-'mi boi
Uite-'mi mii de miorele,
Să fii tu Vetă sănătoasă
Fii tu Vetă sănătoasă
Cum ești dalbă și frumoasă
Să dai husoși bucuroasă.

Alte colinde.

Colo sus mai din sus
Florile dalbe-'s de măr,
Sînt doi pomi mari înfloriți
Florile dalbe-'s de măr,

Pe sub pomi cine se primblă
Florile dalbe-'s de măr,
Da e Safta d'ochiți negri
Florile dalbe-'s de măr,
Se tot primblă și se roagă
Florile dalbe-'s de măr,
Și se roagă pomilor
Florile dalbe-'s de măr,
„Pomi pomișorii mei
Florile dalbe-'s de măr,
Plecați-vă virfurile
Florile dalbe-'s de măr,
Peste toate stălpurile
Florile dalbe-'s de măr,
Să-'mi culeg vr'o două flori
Florile dalbe-'s de măr,
Să-'mi culeg și să-'mi aleg
Florile dalbe-'s de măr,
Din albioare, gălbioare
Florile dalbe-'s de măr,
Din vinete, mohorîte
Florile dalbe-'s de măr,
Ca să-'mi fac o cununiță
Florile dalbe-'s de măr,
Că de seară-'s nună mare
Florile dalbe-'s de măr,
Dimineată-'s de botez
Florile dalbe-'s de măr,
Că am fii de-a cununa

zar al lui Petru cu soția Maria și Simoc Iosif al lui Crăciun cu soția Salomia, văzând starea săracă și neajutorată a mamei noastre biserici din Rădulești, ear' preotul lipsit de odăjdile corespunzătoare la serviciul dumnezeesc, s'au îndurat a cumpăra un filon frumos în preț de 30 fl. v. a.

În filia Stregoanea harnicul econom și proprietar ca epitrop al sfintei biserici, care pe lângă aceea că de vre-o 10—15 ani a făcut Paștile în această comună, văzând și lipsa unui portir pentru cuminecătura, s'a milostivit al procuna în preț de 17 fl. v. a. Pentru toate aceste fapte creștinești și adevărat înălțătoare de suflet, fle pomeniți în veci. Eară eu în numele comitetului parohial din aceste comune, precum și a întregii comune bisericesti pentru toate acestea, le mulțumesc și pe această cale. Rădulești, în 24 Decembrie 1895. *Petru Hădan*, inv.

Dr. Vasile Lucaciu, iubitul martir și luptător, petrece de mai multe zile în București. A fost primit acolo cu mare pompă și dragoste. Întregul oraș a fost împodobil ca la zile mari de sărbătoare. Întrarea sa în oraș a fost o privești mareată. Părintele Lucaciu venea dela Roma și în curând se va întoarce între noi.

Îl așteptăm cu dor.

Alegeri. Din Oprea-Scârțoara ni-se scrie, că primar a fost ales cu puterea tot cel de până acum, Mateiu Grobu, care ține cu dnii Unguri, încât își dă și copilul la școala de stat, la a cărei înființare a contribuit. Vice-primar a fost ales însă un Român de treabă, I. Pădureanu, ear' dăjder tot un Român bun, N. Grobu.

Pricini. După-ce învățătorul nostru Iacob Muntean a abzis de stațiunea din Cenade, s'a publicat concurs, dar' pe semne nu s'a aflat nici un concurent. Cel puțin părintele Crucian așa a zis. După expirarea termenului de concurs, a venit dl Vasile Brat, fiul părintelui gr.-or. din Armeni, pedagog absolut și calificat învățător din timpul nou și s'a imbiat să-l primim. Părintele Crucian însă nu a voit să-l primească, ci a început dînsul prelegerile cu copii.

În ceealaltă parte a scrisorii însă ni-se scrie, că părintele nu prea face regulat lecții cu copii, de aceea acestia și sînt abia 6—10 la școală. Am dori ca lucrurile să se îndrepte!

Din Ternova (Bănat) ni-se scrie, că la 20 Decembrie s'a întâmplat acolo o mare neregularitate cu privilegiul punerii chinezului și a întregii antistii comunale. Oamenii stăpânirii, ca în toate locurile, așa și aici, n'au vrut să țină socoteală de dorințele sâtenilor.

Din Godinește ni-se scrie, că purtătorul de cărți d'acolo nu duce abonților regulat foaia noastră. Rugăm antistia comună să-l pună la regulă pe Moise Pecacuce, căci altfel îl vom pune noi!

Un obicei urit. „Revista Orăștiei“ scrie: În zilele acestea credincioșii bisericii catolice și protestante au prăznuit, după calendarul nou, sărbătorile Crăciunului. Cum noi Românii, și greco-orientali și greco-catolici, prăznuim aceleași sfinte sărbători după calendarul vechiu, lucru prea firesc, că sărbătorile celor-ce se țin de calendarul nou, nu ne privesc deloc. Ni-se cuvine să stăm liniștiți în fața lor și să le dăm cinstea ce li-se cade, precum trebuie cinstită credința ori-și-cui. Nu avem să ne batem joc de ele, dar' nici să sărbăm și noi alături cu credincioșii lor! Ne-a isbit drept aceea foarte neplăcut, că acum la Crăciunul unguresc și nemțesc am văzut zeci de roiri de colindători români, băieți și fete din popor, alergând pe la ușile neromânilor din oraș ce țineau sărbători, și colindându-le românește: „Unde se mai află om, precum a fost Solomon?... Stăpânii caselor cum îi auziau, nu-i lăsau să cânte nici trei șire, și alergau în grabă, și sau le dedeau doi-trei cruceri, cum te plătești de niște cersitori, sau apoi îi goneau dela ușa lor cu colinda lor românească. Și eu drept cuvânt. Nicăiri n'am văzut să-i lase să cânte măcar ceva întreg, semn că nu le plăcea, precum nu mi-ar plăcea firește, nici mie nici d-tale, să-mi vină niște ucenici la Crăciunul meu să-mi colinde — ungurește! Dar' nu mai lungim vorba. Sîntem încredințați, că nu e altceva la mijloc, decât nepriceperea, și că părinții români înțelegând ce lucru slab au dat voe fiilor și fiicelor lor să facă, nu le vor mai da pe viitor, ci vor șterge acest obicei așa de necuminte și supărăcios atât pentru noi, ca Români ce ținem la mândria numelui nostru, cât și pentru neromâni, asupra cărora „colindătorii“ noștri dau nepoțiți năvală.

POSTA REDACȚIEI.

I. Enceanu, inv. în S. Cristur. Nu se poate din cauze pe care le-ai și prevăzut.

I. Gaitia în Moșnița (Bănat). Am primit. Se va publica. Mai trimite.

Un alegător în Totvaradia. Prea sînt vechi lucrurile ce ne scrii. Și prea scrii pe larg. Și a patra parte ar fi destul. Am spus apoi, că fără a ni-se scrie numele, nu publicăm dela nimeni.

Dlui T. Stefan în Berzova. Ți-s'a împlinit dorința. Nu voim să nedreptățim pe nimeni!

V. Filimonescu în C.-Sebeș. Ai dreptate. Te laudăm că ai scris așa de înțelept. Feriți-vă de acel „Poporul“: el vrea să amăgească pe Români.

N. Lungu în Iertof și V. Suciuc în Sudriaș. De aici „Foaia“ se trimite regulat tuturor abonților. Dacă nu o primiți, de vină e posta de acolo. „Doina“ lui Lucaciu a fost publicată în „Foaia Poporului“. Aici numai avem tipărituri.

V. P. în Copșa-mare. Adresați-vă la consistor.

Mai multor cetitori. Rugăm cu stăruință să ne scrieți scurt, când voiți să vi-se publice ori să vi-se răspundă ceva. N'avem atîta vreme ca să cetim sute de scrisori, lungi toate, nici loc să publicăm până și despre lucruri mîrunte pagini întregi.

Ținem să mai spunem că coale pentru colectat se nu ni-se trimită, căci dacă ar trebui să colectăm pentru toate câte ni-se trimit, n'am mai ave vreme să facem alte lucruri.

Dlui A. Tiucra în Bêrsa. Dacă ne trimite-ai un răspuns obiectiv ori o întimpinare (chiar și scuză) în ton cuviincios (ear' nu „provocare“) ne țineam datori să o publicăm. Scrisorile obraznice le aruncăm însă la ... coș.

A. Pop, prop. în Chend. Prea e lungă. Ceva mai scurt și cu mai puține învinuiri personale, și publicăm cu plăcere.

I. Oprean în Gârbova. Sînt lucruri, pe cari numai autoritățile competente le pot îndrepta. Adresați-vă acolo.

I. Gaspar în Ritișor. Trebuia să candideze pe toți câți au atestatele în regulă.

Abonent 1394. Nu știu nimic despre această corespondență.

P. Olteanu, T. Cubin. Lucruri de acestea nu-s de publicat în foi.

Pentru redacție și editură răspunzător: **Ioan Ciontea.**

Proprietar: **T. Liviu Albini.**

Florile dalbe-'s de măr,
Și mai mici de-a boteza
Florile dalbe-'s de măr,
Pe cei-ce-i voiu cununa
Florile dalbe-'s de măr,
Dale-oiu bouri bourei
Florile dalbe-'s de măr,
La cei-ce-oi boteza
Florile dalbe-'s de măr,
Da-le-voiu miele d'ochișele
Florile dalbe-'s de măr,
Să fi tu Saftă cu ele
Florile dalbe-'s de măr,
Fi tu Saftă sănătoasă
Florile dalbe-'s de măr,
Cum ești dalbă și frumoasă
Florile dalbe-'s de măr,
Să dai husoși bucuroasă
Florile dalbe-'s de măr.

Unde sînt băieți la casă se cântă următoarea colindă:

Prundurile mării dalbe
Domnului Dumnezeu,
Paște Ghiță oile
Domnului D-zeu,

Paște-le, păzește-le
Domnului D-zeu,
D-zeu mulțumește-le
Domnului D-zeu,
Când era la mez de noapte
Domnului D-zeu,
Mare vînt că 'mi-a bătut
Domnului D-zeu,
Oile s'au spălmîntat
Domnului D-zeu,
Și mare sbier au sbierat
Domnului D-zeu,
Dumnezeu le-a d'auzit
Domnului D-zeu,
Mai în jos s'a pogorit
Domnului D-zeu,
Mai bine le-a dauzit
Domnului D-zeu,
Și din graiu că 'și-a grăit:
Domnului D-zeu,
Ghiță, Ghiță fătul meu
Domnului D-zeu,
D'ale cui sînt oile
Domnului D-zeu,

Da-ale mele și-ale tale
Domnului D-zeu,
Fie Ghiță și-ale tale
Domnului D-zeu,
Numai tu mie să-mi dai
Domnului D-zeu,
La Ispas un punct de caș
Domnului D-zeu,
La Sân-Georgiu un miel frumos
Domnului D-zeu,
La Sânzueune două miele
Domnului D-zeu,
Două miele dochișele
Domnului D-zeu,
Să fi tu Ghiță cu ele
Domnului D-zeu,
Fii tu Ghiță sănătos
Domnului D-zeu,
Cum ești dalbu și frumos
Domnului D-zeu,
Să dai husoși bucuros
Domnului D-zeu.

LOTERIE.

Tragerea din 28 Decembrie n

Timișoara: 34 11 13 10 64
 Viena: 7 2 20 75 27

Tragerea din 31 Decembrie n

Brünn: 20 84 38 78 66

Institut Tipografic T. L. Albini, în Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Călinarul Poporului

pe anul visect

1896.

Cu portretul părint. Dr. V. Lucaciu

Cuprinsul: Călinarul astronomic și bisericesc, cu povești economice pe fiecare lună. — Cronologie pe anul 1896. — Genealogia domnitorilor europeni. — Posta. — Corespondența telegrafică. — Raportul între măsurile nouă și vechi. — Scara timbrelor. — Autoritățile bisericești române din Ungaria și Transilvania. — Poveștile Reginei României: I. „Mama lui Stefan-cel-mare”; II. „Ficiorii din Vrancea”. — „Una-alta”. — Dr. Vasile Lucaciu, schiță biografică cu portret. — „Fabule” de Alexandru Donici. — „Poesii” de Dumitru Bolintineanu. — „Legile nouă bisericești”. — *Economic*: Comasările; Să cumperăm pământ; Ce folos ne aduc pomii? Cum să îngrijim fânatele ca să producă fân mult? Cum se prădesc fânatele sămănate? Cum se prădesc năpii sau sfecele? Despre testamente. — „Biblioteca pentru toți”. — Turgurile din Ungaria, Transilvania, Bucovina și România. — Insestate.

Prețul 20 cr., cu trimiterea pe postă 23 cr.

Două cărți folositoare

pentru țeranul român

sau apărut tocmai și se află de vânzare în
 librăria Institutului Tipografic T. Liviu Albini,
 Sibiu, strada Poplăcii 15:

INDREPTAR PRACTIC
 IN

ECONOMIA RURALĂ

compus de .

cel 12 preoți întemnițați în Cluj.

Prețul 1 fl. v. a.

COMASĂRILE

de

Elia Dopp.

Prețul 40 cr. v. a.

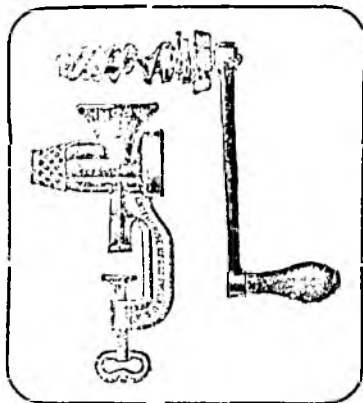
Pentru porto postal câte 5 cr. mai mul

Carol F. Jickeli, Sibiu,

recomandă:

„Nev Enterprise” nro 2, mașină de măcinat carnea galvanisată argintiu.

Constă numai din două
 părți, părțile de întregire
 nu sânt trebuincioase.

Partile taletoare se ascent
 de sine la întreguire.

Această mașină taie ușor 1 chilo de carne în două minute. Vînele se prelucră tot așa de mărunt ca carnea și fără ostencală mare. Curățirea mașinii urmează cu totul de sine, prin aruncarea unei bucăți de pâne înlăuntru. Mașina „Nev Enterprise” taie carnea până la cel din urmă rest. Montarea ei este foarte simplă.

[3280] 4—5

Grentatea mașinei 2 chilo.

Petru Moga, franzelar în Sibiu

oferă p. t. public

cea mai bună făină

în toate calitățile,

din Bănat și Ungaria din cele mai renumite mori de vapor cu prețuri foarte ieftine.

[3440] 7—9

Sînt dispus a face cele mai favorabile prețuri în special vînzătorilor din provincie ce vor să se asorteze cu făină bună pentru sîrbători.

Magazinul în strada Cisnădiei Nr. 44.

Langen & Wolf,

Fabrică de motore cu gaz, Viena, X., Laxenburgerstrasse nr. 53.

recomandă

Noul Motor de Otto

în ordine culcat și stătător
 special pentru

Petroleu și Benzin

cea mai simplă și ieftină pu-
 tere de mînat pentru toți po-
 sesorii de mori.

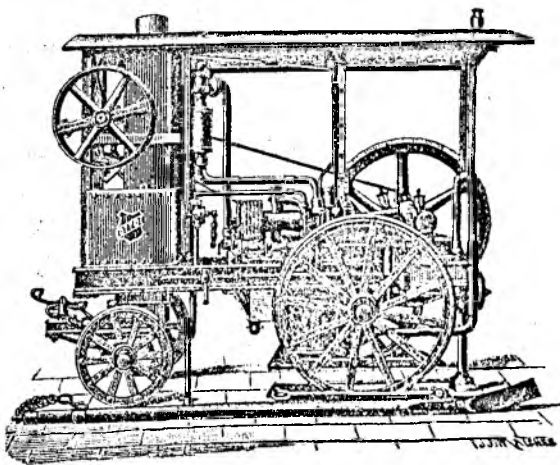
Cea mai mare reușită a timpului modern este:

noua locomobilă de Benzin

specială pentru economia câmpului.

S'a distins în Iglau 1895 cu cel mai mare premiu de stat pe lângă diplomă.

[9442] 4—12

Aceasta nu pretinde așteptare, e totdeauna gata de mînat, de o construcție simplă și solidă.

Ori-ce primejdie de explozie este exclusă.

Mileniu.

Mileniu.

Mileniu.

Din incidentul aniversării de 1000 de ani a existenței națiunii maghiare se va deschide în Maiu 1896 expoziția ce de 3 ani se arangiază cu spese enorme, cu care privilegiu se va muta din Austria o casă de export cu fabrică cu tot în Ungaria, fiindcă aici în înțelesul legilor nouă fabricile din nou clădite sînt scutite de dare. Din cauza mătăii fabricii se vor desface deci imensele depozite pe mărfuri gata: Cuverte de pat, țoale de cai, paploane, tulpane de lână și stoffe de tot soiul, precum și clasornice, instrumente musicale, saci etc. etc. cu prețuri atât de ieftine, încât

ori-și-cui îi va sta graiul de uimire și va admira neobiceiuita ieftinetate.

[2835] 18-

Fiecare să folosească acest privilegiu pentru a cumpăra acum următoarele articole atât de bune și atât de ieftine cum nu s'a mai pomenit.

Mileniu.

Cuverte pentru pat și masă

țesute pe ambe fețele în cele mai admirabile mostre. Cuvertele de masă 150 ctm. pătrați, cuvertele de pat 2 metri lungi, 150 ctm. late, mai înainte prețul pro garnitură fl. 10.— acum pro bucată

Felul I. fl. 1.88 Felul II. fl. 2.42 Felul III. fl. 2.73

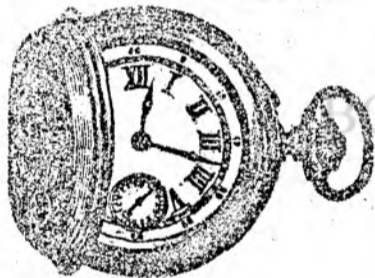
Mileniu.

Tulpane de iarnă

pentru dame, din lână fină și groasă de oaie, alpaca, cheviot și himalaya-double, calit. cea mai bună, prețuri scăzute acum

Felul I. 3/8 mari fl. 48 cr. Felul II. 1/8 mari fl. 1.10 Felul III. 1/4 mari fl. 1.93 Himalaya 1/4 mari fl. 3.32

Mileniu.

fl. 2.50 Un orologiu Chicago remontoir de nikel cu arătător de secunde; mecanismul regulat.

fl. 3.50 Un orologiu prima remontoir de nikel, constr. minunată, foarte precis cu arătător de secunde.

fl. 5.— Un orologiu remontoir cu 2 capace, din care unul sare, mecanismul precis regulat.

fl. 6.— Un orologiu american goldine remontoir, fin aurit, cu anevoie se deosebește de adevărat, cu multe gravuri și regulat precis.

fl. 6.— Un orologiu remontoir de argint, cu capace mult și fin gravate, regulat precis

fl. 9.— Un orologiu remontoir de argint cu două capace, fin gravat, precis regulat.

fl. 10.— Un orologiu anker-remontoir cu 3 capace, cu 15 rubine, precis umblând.

Deșteaptă-te!

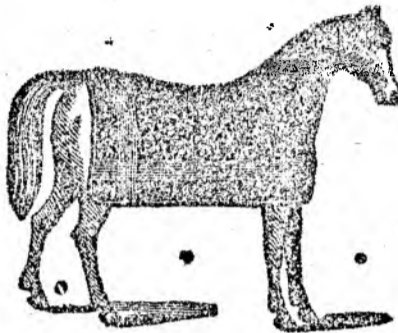
Numai fl. 2.

costă un orologiu de deșteptare bine regulat, executat conform desenului, în dulap splendid de nikel, cu arătător de secundă și cu un clopot deșteptător ce sună foarte frumos, durabil lucrat, umblă și deșteaptă foarte punctual; e netăgăduit cel mai frumos și ieftin orologiu. Prețul scăzut numai fl. 2.— aceiași deșteptător cu arătător mecanic de dată ce funcționează de sine în eternitate fl. 3.

MILENIU.

8000 bucăți

Țoale de iarnă pentru cai

admirabile, frumoase, trainice, acomodate pentru economie 180-190 ctm. lungi, 120-130 ctm. late, foarte groase, durabile, călduroase, aproape neruinabile, cu vârgi colorate și pompos confecționate. Singur materialul brut a costat mai mult decât acum țoalele gata. Prețuri scăzute pro buc.:

Calitatea I. Calitatea II. țoale ptu econom a fl. 1.64 țoale ptu trăsuri a fl. 2.48 Calitatea III. Țoale-double țoale de gală a fl. 2.96 indoit de tari a fl. 3.82

1 florin Bazarul mileniului 1 florin fiecare buc. trimite toate celea à 1 fl. sau 2 coroane prin rambursă.

1 năframă mare călduroasă, pentru dame, 7/4 mare cu ciuc. 1 fl.	1 cort de ploaie impermeabil, cu beț frumos 1 fl.	1 vestiment gata de iarnă pentru copii dela 1-3 ani 1 fl.	3 părechi de strimți într'o culoare sau frumos vârgați 1 fl.
6 ștergere calitate bună, caro chivite 1 fl.	1 pânzătură de masă albă, de damast sau colorată 1 fl.	6 serviete mari, albe sau colorate 1 fl.	1 jachetă pentru dame, călduroasă, cu brodure 1 fl.
Cușmă de iarnă din peluș de Persia, cu vată călduroasă 1 fl.	1 briciag cu 4 tășuri, cu aparat pentru dopurilor 1 fl.	4 cravate de mătăș, fiecare altă formă și col., foarte fine 1 fl.	1 apar. de foc aprinde însuși cu țușea fulgerului 1 fl.
1 cămașe bărb. foarte fin gătită, albă ori colorată 1 fl.	1 briciu, tăș englez veritabil, foarte ascuțit 1 fl.	6 părechi de ciorapi, într'o culoare sau vârgați frumos 1 fl.	2 fesnice de salon, fin argintărite, formă frumoasă 1 fl.
1 cămașe fem. din șifon ori în cu brodării 1 fl.	1 oglindă de toaletă pentru așezat cu lădiță 1 fl.	1 moară de cafea, construcția cea mai bună, durabilă 1 fl.	3 năfrâmi de cap, călduroase, pentru iarnă, în toate colorile 1 fl.
3 cuțite de masă din argint de Phönix veritabil, todeauna alb 1 fl.	12 lingurițe de cafea de argint veritabil de Phönix 1 fl.	1 lingură de scos supă, de argint veritabil de Phönix 1 fl.	3 sorturi de casă, model modern, de spălat 1 fl.
1 orologiu de bronz punctual, cu garanție 1 fl.	1 lanț de orologiu de aur artificial cu acățătoare 1 fl.	1 inel de aur duble cu peatră 1 fl.	11 batiste cu margini colorate și chivite 1 fl.
1 covor de pat din stofă de jute desen frumos, mare 1 fl.	1 ciarșaf mare și lat 1 fl.	1 manșon de pele neagră, căptușit călduros 1 fl.	1 șorț de lister, negru, cu Plissee foarte frumos 1 fl.
1 năframă de mătăș 1 cot de mare și în ori-ce culoare 1 fl.	3 batiste de mătăș de Lion, multicolore 1 fl.	1 cutie de cusut, de mătăș, cu recușite de cusut 1 fl.	6 furculițe franceze, de aur veritabil de Phönix, în veci alb 1 fl.
1 cheie de orologiu de argint veritabil cu fotografie 1 fl.	1 pieptar de lână pentru domni și doamne 1 fl.	1 păr. nădragi de lână (sistem Jäger) pentru domni 1 fl.	6 linguri de argint veritabil de Phönix, în veci alb 1 fl.

Mileniu.

Paploane

foarte fine, în drap, albastru, bordeaux, cu desemnuri și vârgi admirabile, complet de mari pentru ori-și-care pat, groase, calitate foarte durabilă, mai înainte prețul pro bucată fl. 5.— acum pro bucată

Calitatea I. fl. 1.79 Calitatea II. fl. 2.74 Calitatea III. fl. 3.56

Mileniu.

Țoale pentru cai de strapață groase, mari, călduroase 160 centimetri și frumos învârgate fl. 1.10

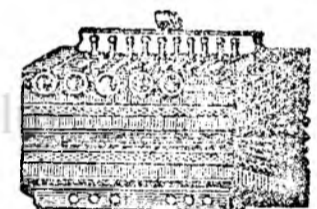
Rocuri de Canada groase și călduroase ptu domni și doamne fl. 1.56

Cămăși normale de iarnă călduros plisate fl. 1.—

Pantaloni normali de iarnă călduros plisati fl. —.95

Stoffe din lână de oaie în lățime dublă, 3 metri pentru un roc, pantaloni și giletă fl. 5.26

Mileniu.

Numai 2 fl.

Harmonică de concert

cu 12 clape, acompanyament tremelo și bas, acordat curat melodios, montată fin și trainic, se poate cânta pe ea ori-ce piesă.

Felul I. fl. 2.— Felul II. fl. 4.— Felul III. fl. 6.—

Numai fl. 2.—

Următoarele

10 lucruri prețioase

- 1 orologiu de bronz precis umblând,
- 1 țigar spîț de spumă de mare.
- 1 porte-țigare trainic,
- 1 aparat de foc pe vecie,
- 1 cravată de mătăș sau atlas,
- 1 ac pentru cravată cu petri,
- 1 terusă de nikel cu peniță,
- 1 briciag cu scobitor,
- 1 inel cu petri,
- 1 suvenir din Viena.

Toate aceste obiecte laolaltă costă numai 2 fl.

10.000

Saci de bucate

admirabili din tarpauling, buni, groși, tari și bine cusuți, fiecare bucată e indoit de vrednică fiind de-o trainicie neruinabilă.

Saci în 2 mărimi diferite:

110 ctm. lungi 46 ctm. lați 95 cr. 120 ctm. lungi 56 ctm. lați 40 cr.

Fiecare se-și cruțe plumânile și se-și cumpere

pentru fl. 1.50

8 bucăți recușite de fumat:

- 1 pipă de lemn cu scurgere,
- 1 verge fină potrivită la ea,
- 1 jăcicău de pele fin,
- 1 aparat de foc de buzunar, calitate neruinabilă,
- 1 țuțoare de țigări,
- 1 sipcă de țigarete hig., spumă de mare,
- 1 excelentă pipă de casă scurtă,
- 1 vergea pe potrivă.

Toate împreună fl. 1.50.

Comandele se execută cu îngrijire și pe lângă rambursă, marfa care nu convine se schimbă, ori se returnează la cerere banii. Adresa:

Export și deposit general a fabricii de țoale și mărfuri de lână I. FEKETE, Viena, V., Rüdigerasse Nr. 113.

ECONOMUL

redactat de I. COSTIN,
preot.

Spre știință.

Poporul plugar față de criza economică multe sarcini publice de astăzi, numai lucru înțelept și puteri unite poate afla de apărare. Înaintarea și îmbunătățirea economică nu se poate ajunge decât căi: folosirea pământului în mod cât de cuminte (rațional), vinderea produselor cât se poate cu prețuri bune.

Cerințele acestea se pot împlini numai prin țire. Aceasta deșteaptă și luminează membrii, și se-și poartă întrebuința proprietatea, ca să se dea cât se poate de mult venit. Aceasta ajutorul de lipsă prin mașine, seminte și sămânțe, ca să se poată înainta productivitatea; dar dânsa se îngrijește de piațe, unde rodul se poate vinde.

Chemarea măreață pentru răspândirea științelor economice și lățirea culturii prin școli, este o sarcină care numai: preoții, învățătorii și inteligența noastră, — cari poartă și binele țeranilor, — o pot duce la îndeplinire.

Pentru înlesnirea întemeierii acestor instituții prețioase și folositoare: cari se vedea în eiul cel tare al unui viitor mai bun, s'impus:

Îndreptarul pentru întemeierea școlilor rurale după sistemul F. W. Eisen.

Acesta cuprinde toate povețele trebuințelor la întemeierea însoțirilor sau reuniunilor școlare. În dânsul se află statutele, cari în țările rînduri au fost aprobate de tribunal, atât în țimba română cât și cea maghiară. În măriile, cum se ține adunarea primă sau constituantă, cum se compune și se subșterne legea la tribunal, în care se cere încuviințarea sau aprobarea statutelor.

M'am îngrijit, ca la cerere să pot da formularele trebuincioase, atât pentru școlul adunării prime cât și rugarea și cererile ce trebuie subșternute la tribunal.

Îndreptarul se poate cumpăra dela domnul W. Krafft, librar, și „Institutul grafic“ din Sibiu, cu 60 cr. în care otește porto plătit.

Ioan Costin.

Voința și lucrul.

Pentru îndeplinirea ori-și-cărei dorințe se pofteste voința și lucrul. Prima cerință, care îndeamnă pe om ca să se păsească hotărât pe terenul de lucru, este voința, a doua împlinește cerința poftită de lucrul.

Fiecare om singuratic ori societate ai așa poate pași înainte în cursul vieții sale, dacă are voință tare. Cele grele și mari dorințe se pot realiza numai prin voința merge alătura cu lucrul.

De câte-ori nu ni-se dau în viață exemplele cele mai temeinice despre înaintarea și isprăvile mărețe, cari se pot realiza prin voință și lucrul.

Dacă voința și lucrul sunt însoțirile cele mai trebuincioase pentru viață, aceste fac începutul spre îndeplinire,

care întemeiază fericirea, atunci aceste trebuie altuite și cultivate în fiecare om. Omul în frageda sa copilărie este ca ori-care pom, pe care o mână de grădinar bun îl crește și întocmește după plac.

Părinții, lângă sinul cărora se cresc copiii, trebuie să grijască, ca să planteze în inima și mintea acelora, voința spre fapte bune și aplicarea spre lucru. Dacă un părinte fie și sărac, a putut planta în copiii sei voința de înaintare și aplicarea tare spre lucru, atunci acela poate fi deplin asigurat și mângăiat, că surcelele lui se vor lupta prin propria sîrguință a-și întemeia mai bună stare.

Când părinții își dau copiii sub grija și scutul învățătorului, când acela ostenește să cultive și să formeze după regulile școlii vlăstarul tiner, când ca printr'un strug se pune să netezască răvurile, atunci acela i-s'a încredințat lucrul cel mai de frunte pentru formarea omului.

Învățătorul, care își pricepe chemarea sa măreață, care dorință are ca lucru bun să îplinească, care simțește ambițiunea statului seu; acela va lucra din toate puterile, ca în copilul fraged, pe lângă cunoștințele de cetit, scris și socotit să planteze: voința și aplicarea spre lucru.

În dezvoltarea și creșterea omului plantarea acestora este atât de lipsă, încât fără aceste două însușiri, toate celelalte cunoștințe nu pot produce rezultat îmbucurător.

Școala trebuie să planteze în școlar, voință tare, că în ce mod se dezvoltă și trece în vîrsta mai înaintată, așa se doarească, ca prin voință să se arete om de fapte și gata spre lucruri mari.

Învățătorul are chemarea de a forma caracterul are ca să planteze ambițiunea, are sub paza sa făptura cea mai de frunte a lui Dumnezeu; deci trebuie să crească o tinerime doritoare de fapte și lucruri frumoase.

Cu deosebire învățătorii, unde sunt întemeiate școlile de pomărit, unde pe lângă învățăturile curat teoretice se învață și la lucru de mână, unde formarea școlarilor pentru viață este o deprindere de frunte, acolo foarte ușor se poate planta și îndrepta voința pentru fapte și aplicarea pentru isprăvirea lucrului.

În care măsură a știut învățătorul să formeze inclinarea voinței spre lucru, în ce mod a putut străbate cu înțelepciunea sa în firea copilului, ca acolo să răsădească ambiția de înaintare; în această măsură se va nizu omul la bunăstare în viață.

Voința tare și aplicarea spre lucru, sunt însușiri foarte de mare preț, sunt o moștenire scumpă, care avându-le, din om sărac, din copil de părinți modești, adese-ori se ridică și înalță la o stare îmbucurătoare.

Aceste însușiri sunt o moștenire care se poate câștiga ușor, care le da omului înțelepciunea părinților pătrunderea învățătorului, care copil poate câștiga jucându-se; dar' care tesaurii cei mai prețioși pentru viață.

Dacă noi vedem în viața zilele oameni din originea lor săraci, dacă tineri din părușumilită și fără învățătură și bunăstare și direcătorii înaintare un lucru trebuie să știm, că înaintare le-a dat voință tare la lucru i-a ridicat. Nu arăda prin satele noastre, cum lung de ani au servit în caslugi, cum fete cari s'au tot sile oamenilor bogăți ca serori se ridică la stare bună întrebăm, care a fost îndreptarea sau averea care i-a ridicat vitori ce erau la stare de sărăcie: că voința și lucrul.

Mai înainte de toate tulitoare a stăpânilor, zilnic a văzut-o, sîrguș vîrșit de stăpân, a fost să se stîrnească în servitorii bună stare. Aceste voința tare și aplicarea ridică.

Voința tare și aplicarea după-cum ridică pe sine așa ridică înaintarea și prosperitatea unei națiuni. În multe stări înapoiș putea străbate la înaintare dacă va avea însușirile voința și lucrul.

Iernatul

Grijirea, creșterea și îngrijirea pofteste tot atîta bunăstare iarnă, ca vara. Este de iarnă, atît pentru animale, servitorii și omul. Mai virtos au lipsă vitele de tras, de reculeg puterile, de nu este constrîns a muncă, ci mai poartă muncește cu dînsel.

Îndoeală nu înseamnă lipsă pentru viață și pentru animalele creșterea sau dezvoltarea înțelepțește economul mînzii tineri la înaintare mișcarea; cari i-ar fi în grajd necurat și îngrijit.

Calul din firea și pofteste mișcare nu se poate crește și dezvoltă trebuie să-l crească și să-l destul de tare, pentru viață. De regulă animalele destulitoare se dezvoltă.

slabe și amărâte. N'au nici tăria prețului dorit, adică nu sînt în stare să plăti osteneala.

Cerința de frunte pentru creștere și virtos pentru iernatul mînzilor este bun. Pentru mînzii trebuie să fie grajdul destul de larg sau spațios, să poată sări și umbla după Mînzii trebuie să fie lăsați în pozi, așa cu căpestrele în cap, li-se dă hrana să se lege (altă parte se poștește, ca să de mare, încât să nu poată căldura trupească a mînzilor, totul tot frigos. Să fie cea mai călduroasă, scutit de rădăcină lumină îndestulitoare și ventilat ori aerisat.

urile menite anume pentru zurilor, în trei laturi pe care clădesc ieslele, ear' în a se așează un adăpător sau la vreme îndatinată să Adăpatul în grajd în trebuincios din două să din vîrsările de apă se formează gheață, unde mînzii ușor pot luneca de ele; de altă parte re, ba chiar în-ae sloi, încât mînzii de beau bucuros. În adăpătoarnă apă de regulă a proaspătă și domoală, din fântână.

pregătit așa, ca apa scoc care trece prin să nu fi silit tot a ține ușa deschisă Acesta trebuie ținut e bună, apa care n'ar printr'o deschizătură, cep, anume întocmit a adăpătorului. Dacă de o oară în adă-în sine deosebitele aci urmează că tot se adăpați. Deasupra este acoperemînt cu parte să-l putem în dînsul gunoaie, să închidem apa

grajd sau poditură ri destul de groase, lerga pe așternutul mate pentru nutrire se dă nutreț. După păstrul li-se lasă în n punerea și luarea ze ceva nărav rău, reu se pot desvîța.

este, ca mînzii de cu purtatul și pri-să-lase spre ridi-acelea să se cu-li-se formeze copita,

prin ce în viitor și potcovitul va merge mai ușor.

Mai de lipsă pentru creșterea frumoasă a mînzilor este curățenia. Din cauza și trebuința aceasta se poștește, ca să se fie frecăți bine cu paie, țeselați și periați. Prin acestea de o parte se păstrează în curățenie, de altă parte sângele se pune în mișcare.

Sănătatea mînzilor poștește, ca adeseori când nu ninge ori nu este gerul aspru peste măsură, să fi lăsați și la aer curat. Economii mai harnici au în curte sau ocol un loc anumit îngrădit, unde petrec mînzii peste vară. În asemenea ocoale sau staule mînzii se pot miina și iarna la aer curat. Dacă vremea este frumoasă, mînzii pot petrece atât dimineața cât și după amiază mai multe oare în libertate, dacă însă este frig, atunci atât dimineața cât și după amiază câte o oară ajunge pentru aerisare.

Întemplantu-se, ca să fi ghețuș pe calea care umblă mînzii, pe drumul acela trebuie să se presere paie, bălii sau chiar și gunoiu, nu cumva prin alergări mînzii sburdalnici să-și scintească picioarele.

Mînzii dela țită sau ugere, se lasă la aer bun dimpreună cu iepetele, când este mai călduroasă vremea peste zi, tot această vreme se alege și pentru mînzii mai mărișori, adică înțercați.

Câtă vreme mînzii petrec în aer liber, trebuie aerisat grajdul, bine să grijim ca să nu-l răcim prea tare. Când vin mînzii din alergare și sînt înfîrțeați, adăpatoarea să fie acoperită, ca să nu poată bea apă.

Nu mai de puțină însemnătate este împărțirea vremii și nutremîntului, când trebuie să se facă și cum se îndeplinește. Socoteala trebuie să aibă economul, cum va împărți nutrețul cu privire la bunătate, că nu odată să dea tot nutreț bun de altă-dată tot slab; deci acela trebuie să-l dea învrîstat. Cu deosebire la nutrirea cailor, cari de regulă au stomac mic se poștește, ca porțiunile de hrană să fie împărțite: după puterea de lucru și vîrsta animalului.

Pentru mînzii se socotesc pe zi din: fîn, otavă, luțernă ori măzărice câte 3—4 chgr., afară de aceste câte 4—6 chgr. paie de ovės ori orz. Sînt unii între economii, cari nutresc mînzii numai cu paie; dar' pe lângă așa nutrire cu greu vor pute crește animale robuste, tari și frumoase. Mai ales nu pot fi nutriți mînzii cu napi, bostani și cartofi peste măsură, căci atunci nu cresc și vor fi toată viața lor de o construcție tru-pească slabă.

Economul, care dorește să aibă și să crească mînzii frumoși și de preț, are datorința ca îndată-ce încep acestia a roade câte ceva să le dea câte 1/2—1 chgr. ovės pe zi. Cu deosebire când

mînzii să întărească, adică la vîrsta de an trebuie nutriți cu grijă multă și nutrit bun. Ca să crească svelți și frumoși, li-dă pe zi câte 2—4 chgr. ovės la un Nutremîntul trebuie dat peste zi în c 6 rînduri. Când sînt nutriți cu nu uscat li-se poate da și câte 2—3 ci rădăcini, adică napi peste zi, ca să a mistuirea nutremîntului uscat.

Sarea încă se ține de o ceribunei îngrijiri. Aceasta să se p în bulz întărită într'o scivală în grajdului, care o pot linge, — ca oile, de câte-ori îi simțesc lips

Acetea ar fi regulile mai însemnate de cari trebuie să țină seamă economii care dorește a ierna și crește mînzii moși și prețioși.

Plantarea răchitelor sau sălci

(Urmare.)

VI.

Despre răsădirea vlăstarilor

Îndată-ce avem câștigate vlăstarii de plantat, trebuie să-i sau clasificăm după deosebitele Cultivătorul trebuie să cunoască natura pămîntului, ca fiecare fel împărțit în așa parte a pămîntului, va crește sau se va desvolta mai bine ales pentru cultură.

Însuși pămîntul trebuie pregătit cum trebuie deosebitelor feluri, și răchitele din feluri mai alese poftesc mînt mai gras și bine lucrat, cele ordinare se pot cultiva și în pămînt slab.

De regulă alegem locul și cu vire la siguranță, așa felurile mai se plantează în locuri mai scutite de vr și animale.

Pămîntul însuși se împărțește mai multe table, ori dacă se cultivă răchitele pe malurile ori țermurile riu acela se împărțește în lungime, a fie-care fel să aibă tabla ori măsura hotărîtă până unde se întinde.

Îndată-ce am statorit cele deja urmează să mai statorim direcțiunea sebitelor șiruri de răchite. Unde să se plantăm de-alungul rîurilor sau fluvi acolo trebuie să ținem seamă de es (esundările) apei din alvie.

În locurile, unde apa ese și p vara pornesc sloii de gheață, acolo riele se pun în linie dreaptă cu c apei. Unde însă putem alege direcți după plac, alegem direcțiunea șiru așa, ca razele soarelui din zorii dimir se treacă de-alungul printre șire.

Pentru hotărîrea lungimei cât statorirea depărtării șirurilor unul altul, mai virtos în locuri menite an pentru cultivare de răchite întrebun sfoară sau ată. Depărtarea șirurilor vlăstarilor o hotărăște felul de ră. Așa pentru cele mai subțirele și sl.

unge o depărtare de 40—50 cm., pentru ele mai puteroase 50—70 cm., pentru cele tupoase sau cari lăvăm, pentru cercuri și alte lucruri. o depărtare de 70—90 cm.

Plantându-se răchitele în pământ, ca satele să fie așezate în pământ, ca să nu se rupă mugurii în sus.

Sadele se apasă atât de afund în pământ, încât numai 2—3 muguri se lasă la suprafață, ceilalți câte 5—7 intră în pământ. Unde se răsădesc sadele în lungul apelor, acolo se apasă în pământ plecate cum este plecat cursul apei, apoi mugurii din fața pământului se întocmesc așa, că și de vine apa mare ori ghiță, să nu poată rupe mugurii de pe sade.

Lucrătorul, care apasă sadele în pământ, face înțelepțește, dacă pe lângă mâna dreaptă cu care apasă sadele, învrtește pe la pânză groasă, ca să nu se vatem.

Unde pământul este rigolarizat, săpat ori arat, acolo plantarea merge cu spor; dar' unde se răsădesc în pământ nelucrat, cum sunt malurile sau țermurile apelor, acolo plantarea merge mai cu greu.

Plantând sadele în pământ mai ținător și pufăios, acela se apasă și calcă împregiurul fiecărei sade. Bună grije se face se poarte, ca plantarea să nu fie prea deasă, căci în asemenea împregiurări rădăcinile cresc una peste alta și nu se pot desvolta așa bine cum dorim.

Void a planta un juger de pământ, care este de 1600 stăngini pătrați, avem trebuință de 18—24 mii sade.

(Va urma.)

Știri economice.

Învătători premiați. Institutul de credit „Földhitel intézet” din Budapesta pe anul curent a pus ca premii 2500 fl. cu menirea: ca din această sumă să fie premiați învățătorii dela școlile populare din țeară, cari vor avé bogate și frumoase grădini sau școli de pomărit. Premiul prim de 300 fl. 'i-s'a votat învățătorului din Măgura, comitatul Bistrița-Năsăud, *George Pop.* Un alt premiu de 100 fl. 'i-s'a votat învățătorului din Ilva-mare, *Ioan Constantin.* Pentru lățirea pomăritului și încurajarea învățătorilor noștri la această frumoasă deprindere ar pute și institutele noastre de credit a pune la îndemână »Asociațiunii Transilvane» anumită sumă, ca să împărțească premii de asemenea natură: pentru școli de pomi și vii.

Export de poame din Maramurș.

După-cum aflăm din foile străine, în Maramurș productivitatea de poame în acest an a fost foarte îmbucurătoare. Pământurile mai sterpe, dimburoase și costise din acest comitat sunt foarte bune pentru cultivarea pomilor. Se spune, că pomologii din această provincie au încheiat legături cu neguțătorii din Württemberg, Polonia și Rusia, ca să le dea aceleora roada acestui an. Până acum s'a expedat din *Ticeu* 100, ear' din *Sigetul-mărmărașan* 6 vagoane mere. În timpul de față se în-

cară încă în 5 stațiuni de gară vagoane de poame, așa că după socoteala celor interesați exportul va trece peste 600 vagoane. Din această știre adevărată, pot lua economii noștri învățătură, că pomăritul mai virtos în ținuturile muntoase, unde pomii cresc și se desvolta frumos aduce venite foarte frumoase. Chiar și în acea vreme, când abia poate primi venite din alte produse, cum este bună-oară timpul de față.

Metropolit vrednic de laudă. În cele mai multe foi se spune, că metropolitul *Samassa* din Agria, pentru îndemnarea și apriginirea economilor la replantarea viilor a făcut o fundațiune. Această fundațiune conform dorinței fundatorului, începând cu anul viitor va împărți premii pentru economii din Agria în modul următor: 1. Proprietarul cu pământ de 2 jugere, adevărind că teritorul stărpit de filoxeră a fost rigolarizat în adâncime de 60 cm. primesc spre plantare 400 bucăți sau altoi de vie cu rădăcini. Asemenea premii sau onorare sunt 15. 2. Proprietarii, cari pe un teritor stărpit în mărime cel puțin de un juger, vor dovedi că pământul 'i-au rigolarizat în adâncime de 60 cm. și 'i-a plantat cu via riperie sau chiar și alt fel, vor fi remunerați cu 100 fl. Asemenea premii sunt 5. 3. Proprietarii, cari își vor rigolarisa pământul de 1 juger în adâncime de 60 cm. și îl vor planta după toate regulile poftite în pomologie, vor fi împărțiți cu un premiu de 200 fl. Asemenea premii sunt 3. În urmă economii, cari vor dovedi mai bună înaintare în grijirea școalelor de vie și pomărit vor fi împărțiți cu 20 fl. premiu. De aceste premii a statorit 20

Materie de lipit ochiurile de ferestri.

Cleiu bun dobândim pentru lipitul ochiurilor de ferestri, cătră rame, dacă mestecăm terpentin subțire cu alouat curat de var potolit, acest cleiu are formă și culoare ca gipsul pregătit pentru cleitul ferestrilor. Această materie este foarte puternică de a suporta toate greutatele, atât umezeala, căldura și gerul; dar' nici ramele de ferestri nu pot putrezi așa repede fiindcă scutește lemnul ca să nu poată străbate la dînsul apă.

Scutirea uneltelor de rugină.

Adese-ori se întâmplă, că mai multă pagubă ni-se face în uneltele de fer prin rugină decât prin întrebuintare. Ca să putem apăra uneltele, — care nu le folosim de rugină, — câtă vreme sunt puse la o parte, ne folosim de următoarea materie scutitoare. În *oleul de os* punem puțin petrolu, cu această mestecătură ungem toate uneltele de fer ori oțel, îndată când le punem la o parte ungerea se îndeplinește cu o bucată de cârpă ori postav. Dacă însă rugină s'ar fi încuibat pe oare-care unelță, atunci frecăm obiectul cu cârpă unsă în materia mai sus amintită, până-ce putem depărta total petecul de rugină.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 189. Am 3 cai, cari au umblat toată vara și toamna la pășune, din când în când 'i-am prins câte puțin și la ham, acum de vr'o 10 zile tușesc și le curge muci urțiți și groși pe nas și slăbesc văzând cu ochii — ce morb au și cum s'ar putea cura? Când e timpul culesului ridichilor negre de iarnă

și când trebuie sămônate? Pentru câte găște este de ajuns un gășcoiu? Și cari dintre gășcoi sunt mai buni de prăsilă? Cei mai tineri sau cei mai bătrâni? Până la ce etate sunt buni de prăsilă? Căstani nobili reușire-ar în clima noastră? Și ce pământ le priește?

Lisa, 1395.

I. C.

Răspuns. Boala cailor d'n puținele semne ce ne spui aflăm că ar fi răpiciugă (Rotz, taknyosság). Îndată împărțiște boala cu veterinarul cercual, noi nu-ți putem spune leac pentru curare, că nici nu este pentru asemenea boală. Se poate să fie răciți, atunci veterinarul poate ajuta. Ca să se poată cunoaște boala deplin ar trebui să spui mai multe simptome. Ridichile se culeg nainte de înghetare, apoi se samônă în Iunie. Pentru 10—20 găște este destul un gășcoiu. Natural că gășcoi de 1—3 ani sunt mai buni de prăsilă. Căstani nobili reușesc în ținuturi muntoase, le place mai bine pământ petros fasă situat în fața soarelui.

Întrebarea 190. De unde și dela care dintre economii noștri pot procura cantități mai mari de cucuruz, grâu și alte grâne.

Petioșeni

Ioan Bața.
inv.

Răspuns. Economii noștri, cari au de vânzare cucuruz, grâu și alte grâne să se pună în înțelegere de-adreptul cu dl învățător, care ne întreabă pe noi. Totodată să spună cantitatea și prețul în hect., ori măși m.

Întrebarea 191. Am voi să împodobim biserica cu feșnice mari pentru lumini, ripizi, icoane atât de părete cât și purtătoare pictate pe pânză în stil ortodox oriental. Binevoiti a mă încunoștiința, dacă s'ar afla vr'un pictor român sau vr'o firmă românească cu pictori renumiți, de unde am pute procura astfel de lucruri bisericesti.

Kövesd.

George Tomi,
învătător.

Răspuns. În apropierea d-voastre se află în Caransebeș, dl *George Baga*, pictor cu pregătire academică, adresează-te la dînsul.

Întrebarea 192. Subscrisul vă rog a-mi răspunde la următoarea întrebare: Noi avem mori și măcinăm cu cai după cari dăm dare. Mai avem să plătim afară de erar, la un domn sau proprietar de pământ, pe care îl numim *spahie*. Acesta în tot anul cere dare separată după fiecare moară câte 10 fl. 50 cr. Sîntem noi siliți să dăm și *spahii* dare, ori ba?

Nagy-Komlos.

S. B.

Răspuns. Fîndcă noi nu cunoaștem împrejurările locale, nu putem da răspuns hotărît. Odată trebuie să ne spui cu ce drept pofteste *spahul* cei 10 fl. 50 cr. Sînt morile clădite pe pământul lui? Are dînsul ceva privilegiu ori statut în scris? Lucrul acesta este foarte interesant ca să se afle motivul, pe care pofteste plată dela d-voastră. Să ne spunei: cam de când plătiți, pe al cui pământ sînt clădite morile, cu ale cui cheltueli se clădesc, ai cui sînt caii cu care se macină, are *spahul* contract cu d-voastră, sau aveți ceva legătură în scris cu dînsul? Îndată-ce veți da răspunsurile de noi poftite credem să vă putem da răspuns că trebuie să plătiți ori nu.

Monografia economică-culturală

a comunei

Gurariului.

Scrisă de *Ioachim Muntean*, preot.

(Urmare).

c) Poporațiunea la 31 Dec. 1894.

Poporațiunea comunei, aproape curat românească, numără acum 510 familii cu 2880 de suflete, între cari 1436 parte bărbătească, ear' 1540 parte femească.

Între cei 2880 de locuitori 2714 sunt născuți aici, ear' 166 sunt veniți din alte comune și s'au așezat aici, anume:

1. Din Săcel	2	suflete
2. Din Aciliu	2	«
3. Din Mediaș	1	«
4. Din Orlat	14	«
5. Din Cacova	11	«
6. Din Poplaca	28	«
7. Din Cristian	18	«
8. Din Dobârca	1	«
9. Din Sibiu	8	«
10. Din Rășinari	8	«
11. Din Ocna-Sibiului	4	«
12. Din Jablonov (Galiția)	1	«
13. Din Poiana Sibiului	3	«
14. Din Tilișca	2	«
15. Din Șura-mare	2	«
16. Din Vale	2	«
17. Din Sadu	2	«
18. Din Mohu	3	«
19. Din Sibiel	3	«
20. Din Spring	1	«
21. Din Mercurea	2	«
22. Din Gârbova	1	«
23. Din Cisnădie	4	«
24. Din Amnaș	1	«
25. Din Sibisel	3	«
26. Din Șapartoc	1	«
27. Din Drăguși	1	«
28. Din Jibert	1	«
29. Din Buia	2	«
30. Din Hădărău	1	«
31. Bratei	1	«
32. Agârbiciu	1	«
33. Dojeni	1	«
34. Roșia de pe Scaș	1	«
35. Petrifalău	3	«
36. Cârțișoara	1	«
37. Boița	4	«
38. Sângătin	1	«
39. Făget	1	«
40. Seliște	4	«
41. București, Medjidia ș. a. (România)	5	«
42. Viena și din Germania	6	«

De toți așadar' ca mai sus 166 suflete

După confesiuni sunt: Ro-

mâni de rel. gr.-or. 616 familii

Țigani fauri de rel. gr.-or. 5 «

« corfari (băieși) rel. « 19 «

Suma 440 familii

Români de rel. gr.-cat. 54 «

Țigani fauri de rel. gr.-cat. 5 «

Țigani corfari de rel. gr.-cat. 6 «

Suma 65 familii

Străini de alte confesiuni 5 «

Cu totul 510 familii

După stare: Văduvi și vă-

duve, Români gr.-or. 150 suflete

Văduvi și văduve, Țigani

corfari gr.-or. 12 «

văduvi și văduve, Români

și băieși gr.-cat. 28 «

Cu totul 190 suflete

Lângă acestia se mai adaugă singuratici, de sine stătători, laolaltă 44; defectuoși sufletește și trupește, de toți 65; născuți din pat nelegiuit, cu totul 80 între care unii de pe la anii 1854 și 5, când în trecere o parte din regimentul de «Crovați» a petrecut un timp oarecare aici și în Poplaca.

Absenți în România pe timp mai scurt sau mai îndelungat vre-o 120, ear' unul (Arsenie I. Demian) în America.

După confesiune sunt:

Greco-orientali, Români	2369	suflete
« « Țigani fauri	23	«
« « « băieși	122	«
Laolaltă	2514	suflete
Greco-catolici, Români	294	«
« « Țigani fauri	23	«
« « Țigani băieși	26	«
Laolaltă	343	suflete
De alte confesiuni	23	«
Cu totul ca mai sus	2880	suflete

Cifra mijlocie a nașterilor, calculată după cei 10 ani din urmă, e de 96; ear' a morților de 68 pe an. Prin urmare sporul anual în locuitorimea de aici e de 28, sau de 30 la sută. Un semn îmbucurător e acesta față cu împregiurările în care trăim.

d) Asemănări și deducțiuni.

Punând față în față conscripția din anul 1785 cu cea din anul 1894, cu materialul scos din ele se pot face asemănări și constatări interesante și de folos, nu numai cu privire la întregul mișcământ al populației din comună.

Eu din parte-mi mă voiu mărgini a indigeta numai asupra rezultatului fizic și moral scos din acest material.

Dacă în anul 1785 au fost, la o poporațiune de 1825 suflete, 125 persoane defectuoase (cu scăderi sufletești și trupești), ear' astăzi în 1894, la o poporațiune de 2880 se află numai cam la vre-o 65 de acestea urmează, că starea igienică și sanitară s'a îmbunătățit. Îmbunătățirea fizică se poate deduce și din împregiurarea, că pe când înainte numai cu 20 de ani erau încă mulți oameni gușeți în comună, numărul acestora a scăzut binișor și scade din an în an, de aceea se și asentează regulat în fiecare an la miliție un număr mai mic sau mai mare dintre feciorii nostri, după-cum adecă cere trebuința, pentru împlinirea contingentului.

Nu tot așa însă ne îmbucură, ci dimpotrivă ne întristează partea privitoare la moralitatea publică; căci pe când adecă era la 1785 numai 1, zi: un singur cas de ilegală, naștere, numărul acelor s'a urcat astăzi la considerabilă sumă de 80. Ce va fi apoi după introducerea căsătoriei civile?! Asupra acestui punct vulneros (dureros) se ne așintim cu deosebire privirile.

Dela 1785 până la 1894, adecă în restimp de 110 ani poporațiunea însăși a crescut cu 1055 de suflete. Crescămintul ar fi fără îndoială mai mare, dacă în decursul acestui period nu ar fi fost bătătură comuna noastră de atâtea calamități (primejdii) elementare.

Așa de pildă a răpit foametea din anii 1813--1815, așa a secerat holera din 1836, apoi cea din 1873 și 4 multe

vieți de om. Șef r numai în ai-
1873 au murit se lera, anghină, b de-
bat și alte morț de toți 137, adec
îndoit mai mulți c în anii cei deobște
nutri
i, li-
un

53. Deprinderi.

Indivizi (oameni singuratici), familii, comunități, ba și popoare întregi se deosebesc între sine prin anumite însușiri sufletești și trupești, pe care le deprind apoi și le cultivă amăsurat timpului, locului și trebuinței și potrivit cu inclinațiile lor firești. În cele următoare vom scoate la iveală o parte din felurile noastre deprinderi locale.

a) Ocupațiunea.

Ocupațiunea de căpetenie a bărbatilor era și este încă și acum lemăritul, ale cărui produse se desfășoară în piața Sibiului, Seliștei și Căpârlău și se întimpină trebuințele comunei și marginase până pe la Mercurea. Lemăritul pe lângă lemărit în asemenea mesur și cu aceeași hărnicie se îndelnetă oamenii de un timp încoace și cu pușgăritul, la care însă și femeile contribuie în rind cu bărbații și cu copiii ei tot deprinzându-i și pe ei de mici, treptat și potrivit după vîrstă și sex (bărbătesc ori femeesc) la lucrul câmpului, precum: la plevilă, sapă, secerare, risipitul mușinoaelor, apoi la fân, coasă, grapă, plug și pe urmă la sēmēnare și încărcat.

Economia câmpului a luat în timpul din urmă un avânt îmbucurător pentru a se purta în mod din ce în ce mai cu pricepere folosindu-se mașini și unelte mai îmbunătățite. În anul trecut s'a înființat aici în scopul înaintării lucrului lesnicioase pe acest teren o «tovarășie agricolă», care s'a provăzută până acum cu grapă de mușinoae, cu mașini de sēmēnat și plug de săpat curuzul, precum și cu trier de ales grăul: toate acestea preț de 200 fl. și nădăjduim, că se va mai înzestra încă și cu alte mașini trebuincioase îndată-ce 'i-se va sporî fondul, care constă acum numai din 53 fl. în număr.

Mașini de sēmēnat și săpat curuzul mai au încă afară de tovarășia amintită și unii particulari; ear' mașini de îmblătit cu mâna sunt de toate 12 în comună.

Mulți se ocupă cu economia viteilor și cu oieritul; alții cu tăiatul în joagăr. Afară de cele din comună, pomenite la alt loc, se mai află încă așa numitele joagăre de munte, 17 de toate, înșirate dealungul Rîului «mare» și «mic», în Niculești, Măgură și Intre-Sibiie până la «Pisc», la fiecare din ele câte 10--15 tovarăși. Ca fruntași între morari a se aminti: Nicolae Curtean, A Lazar și Savu Droc.

În fabrica de tors sunt aplicați 14 tineri, între cari 5 bărbați și 9 femei. Timpul de lucru e de 15 ore pe zi: dela 5 dimineața până la 8 seara, cu paușă sau întrerupere de 2 ore împărțite pe timpul mîncării. După priceperea și hărnicia lucrătorului variază și plata dela 60 până la 200 fl. pe an, alțceva însă nimic. (Vezi următorul)